

Dofinansowane przez Unię Europejską – NextGenerationEU

NARODOWY FUNDUSZ
OCHRONY ŚRODOWISKA
i GOSPODARKI WODNEJ

Warszawa, 2024-12-17

Departament Czystego Powietrza

DCE.4310.111.2024

Pan Piotr Mierzejewski

Dyrektor Zespołu

Prawa Administracyjnego i Gospodarczego

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Dyrektorze,

w odpowiedzi na Pana pismo z dnia 02.12.2024 r. o numerze V.7200.95.2024.MŻe, dotyczące programu Czyste Powietrze, uprzejmie informuję, że NFOŚiGW czasowo zatrzymał przyjmowanie nowych wniosków, mając na względzie przede wszystkim dobro naszych beneficjentów oraz efektywne wydatkowanie środków publicznych, a także skuteczne i efektywne osiągnięcie celów programu.

Przerwa w przyjmowaniu wniosków była potrzebna wobec narastającej liczby wniosków w programie, zwłaszcza w części programu dotyczącej osób najbardziej ubogich energetycznie i starszych, gdzie pełnomocnictwo nad umową przyjmowały również firmy działające na szkodę beneficjenta, oraz narażały program na niższą od planowanej skuteczność. W związku z powyższymi informacjami, w szczególności dotyczącymi potencjalnych nieprawidłowości ze strony firm będących wykonawcami przedsięwzięć realizowanych w ramach Programu, NFOŚiGW w trybie pilnym przeprowadził kontrole w miejscu realizacji takich przedsięwzięć. Ustalenia z tych kontroli wskazują, że może dochodzić do nieprawidłowości takich jak brak lub nieprawidłowości w dokumentacji przedsięwzięcia, w audytach energetycznych, zawyżanie kosztów, brak pełnej realizacji zakresu rzeczowego przedsięwzięcia wynikającego z umowy o dofinansowanie.

Należy podkreślić, że NFOŚiGW we współpracy z wfośigw realizuje Program priorytetowy „Czyste Powietrze” w ramach swojej działalności na podstawie Prawa Ochrony Środowiska oraz wewnętrznych regulacji. Zarząd NFOŚiGW gospodaruje środkami NFOŚiGW na podstawie art. 400k ust. 1 pkt 4 ustawy Prawo ochrony środowiska w związku z art. 44 ustawy o finansach publicznych określającym ogólne zasady wydatkowania środków publicznych, który między innymi obowiązuje do wydatkowania środków publicznych w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasad:

- a) uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów,
- b) optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów.

Kontynuacja programu oznaczałaby jeszcze więcej oszukanych osób oraz wiązałaby się z coraz większym ryzykiem wyłudzeń pieniędzy publicznych przez nieuczciwych wykonawców, pełnomocników ale również beneficjentów. Wobec powyższego reakcja NFOŚiGW musiała być stanowcza i wykonana w trybie minimalizującym ryzyko wzmożenia oszustw generujących potencjalną możliwość niewłaściwego wydatkowania środków publicznych.

Gdyby wstrzymanie naboru nowych wniosków było ogłoszone z wyprzedzeniem czasowym, mielibyśmy do czynienia ze wzmożoną aktywnością firm, zwłaszcza tych nierzetelnych. Trzeba pamiętać, że ostatnie

tygodnie przynosiły 5 - 6 tys. nowych wniosków w Programie. Zamysłem takiej formy ogłoszenia wstrzymania naboru wniosków było więc uniknięcie tego ryzyka.

Mając na uwadze kolejne pytanie dotyczące możliwości prowadzenia prac związanych z reformą programu, przy utrzymaniu ciągłości naboru – pragnę zaznaczyć, że przeprowadzamy teraz dużą modernizację programu po 6 latach od jego powstania. Jednocześnie program Czyste Powietrze nadal jest realizowany. 12 grudnia br. ruszył nabór wniosków na termomodernizację domów na terenach województw dotkniętych powodzią (dolnośląskiego, lubuskiego, opolskiego i śląskiego).

Równolegle cały czas są i będą wypłacane dotacje z programu. Trwa obsługa wszystkich złożonych wniosków.

Należy zaznaczyć, że dla osób które złożyły wniosek w programie do 28.11.2024 r., a jeszcze go nie rozliczyły nic się nie zmienia, mogą realizować swoje przedsięwzięcie, zgodnie z dotychczasowymi warunkami programu, przy czym wypłata dofinansowania przysługuje wyłącznie w przypadku zawarcia umowy o dofinansowanie. W programie kwalifikują się koszty poniesione 6 miesięcy przed złożeniem wniosku oraz do 3 lat po tej dacie. W związku z tym, zgodnie z dotychczasowymi zasadami programu, istniała możliwość złożenia wniosku oraz udzielenia dofinansowania bez konieczności ponoszenia jakichkolwiek kosztów. Osoby, które chciały zapewnić sobie dofinansowanie z programu na planowane inwestycje mogły zatem wystąpić o udzielenie dofinansowania przed ich rozpoczęciem, co jest standardowym sposobem postępowania w przypadku programu Czyste Powietrze. Dla osób nie dysponujących wystarczającą ilością środków na realizację inwestycji w programie przewidziano możliwość wypłaty dofinansowania w formie zaliczkowej czyli prefinansowanie.

Niemniej dla osób, które są w trakcie inwestycji lub ją zakończyły a nie złożyły wniosku o dofinansowanie przygotowujemy specjalne rozwiązanie, które uwzględni dłuższy okres kwalifikowalności kosztów. Po wznowieniu programu okres kwalifikowalności kosztów będzie obowiązywał od 28.05.2024 r.

Ponadto informuję, że w dniu 09.12.2024 r. NFOŚiGW zaprosił do konsultacji społecznych i zgłaszania uwag do projektu zmian w programie Czyste Powietrze, szczegóły znajdzie Państwo na: <https://www.gov.pl/web/nfosigw/drugi-etap-konsultacji-i-prezentacja-zalozen-nowej-odslony-programu-czyste-powietrze>

Na koniec chcielibyśmy poinformować, że intensywnie pracujemy nad tym, żeby zgodnie z zapowiedziami przedstawicieli Ministerstwa Klimatu i Środowiska oraz NFOŚiGW, nabór wniosków o dofinansowanie dla zmienionego programu rozpoczął się 31 marca 2025 r.

Z poważaniem

Emil Świerczyński

Dyrektor

Departament Czystego Powietrza